Fortid, fremtid, fællesskab?

1.
I 1959 beskrev den danske polarforsker Peter Freuchen i bogen 'Min grønlandske ungdom' sin første ekspedition i Grønland. Han skrev: "På denne første ekspedition lærte jeg at elske eskimoerne."

I dag mener mange, at ordet 'eskimo' ikke bør bruges længere, fordi det ofte er blevet brugt på en nedsættende måde. Ordet også ved at forsvinde ud af sproget. Men ordet 'eskimo' har tidligere været helt almindeligt, og blev også brugt uden onde hensigter til at beskrive den oprindelige befolkning i Grønland.

Hvad skal man gøre med gamle bøger og malerier, hvor ordet 'eskimo' optræder? Skal man bare lade ordet stå, eller skal man gå ind og ændre det til ord, vi kan acceptere i dag? Eller skal man helt holde op med at læse de tekster, hvor ordet står?

2.
I 2021 besluttede det grønlandske parlament, at det ikke skulle være lovligt at udvinde det radioaktive grundstof uran i Grønland, fordi det kunne lave stor skade på dyrene og naturen. Men uran er også meget værdifuldt og ville kunne indbringe mange penge til Grønland. En uranmine i Grønland kunne betyde, at landet blev mere økonomisk uafhængigt af Danmark. På den måde kunne Grønland komme nærmere den økonomiske selvstændighed, som mange grønlændere ønsker sig.

Var det den rigtige beslutning at sige nej til uranudvinding i Grønland i 2021, eller bør grønlænderne genoverveje beslutningen?

3.
Gennem den største del af Færøernes og Grønlands historie er livet blevet levet i små og spredte bygder med få indbyggere. Mange grønlændere og færinger ser i dag livet i små bygder som 'ægte' færøsk eller grønlandsk. Men mange jobs findes i de større byer, og det er meget lettere og billigere at få et land med få indbyggere til at fungere, hvis de er samlet i nogle få større byer. Mange unge færinger og grønlændere vil helst flytte til de større byer (ligesom danske unge). Skal man gøre noget for at beskytte de små bygder, eller skal man acceptere, at bygderne bliver affolket og glæde sig over, at man kan spare penge og transporttid, ved at folk bor i større byer?

4.
Ordet 'rigsfællesskab' bruges til at beskrive det nuværende forhold mellem Danmark, Grønland og Færøerne. Ordet er blevet kritiseret af færøske og grønlandske politikere mange gange. Er ordet 'rigsfællesskab' godt til at beskrive forholdet mellem de tre lande, eller burde forholdet kaldes noget andet? Hvad kunne man kalde det i stedet for 'rigsfællesskab'?

FORTID, FREMTID, FÆLLESSKAB? ©FORLAGET PLENUM
MÅ DOWNLOADES/PRINTES/KOPIERES I HENHOLD TIL GÆLDENDE TEKST OG NODE-AFTALE.

Fortid, fremtid, fællesskab?

FORTID, FREMTID, FÆLLESSKAB? ©FORLAGET PLENUM
MÅ DOWNLOADES/PRINTES/KOPIERES I HENHOLD TIL GÆLDENDE TEKST OG NODE-AFTALE.

Fortid, fremtid, fællesskab?

5.
På Færøerne og i Grønland lærer alle eleverne i skolen først deres eget sprog (færøsk eller grønlandsk). Bagefter lærer de dansk, og derefter engelsk – og måske lærer de også endnu et sprog som fransk eller tysk. De grønlandske og færøske elever skal kunne dansk, hvis de vil studere i Danmark. Der er nemlig mange uddannelser, man ikke kan tage i Grønland eller på Færøerne.

Det er mange sprog at skulle lære. Er de alle sammen nødvendige, eller kan et eller flere af dem undværes?

6.
Der fanges grindehvaler hvert år på Færøerne. Det skaber ofte debat. Kritikere af fangsten mener, at den er unødigt voldelig og smertefuld for hvalerne. Fortalerne for fangsten siger, at det er en gammel færøsk tradition, at hvalerne slås ihjel hurtigt, og kødet deles ud til alle i lokalsamfundet.

I 2015 trykte Jyllands-Posten en kronik med titlen 'Er der forskel på grinder og grise?' I kronikken skriver en universitetsunderviser og en studerende: *" Mens der i gennemsnit bliver slagtet omkring 800 hvaler om året på Færøerne, ender milliarder af grise, køer og kyllinger hvert år på slagterierne i EU."*

Er der en forskel på de forskellige slags dyr, deres liv og slagtemetoderne, der gør, at den ene form for slagtning er forkert, og den anden er rigtig? Eller er der egentlig ikke nogen forskel?

7.
I 2025 gav statsminister Mette Frederiksen en officiel undskyldning for spiralsagen i Grønland. Tidligere har danske statsministre også givet to andre undskyldninger til grønlænderne. Er der flere ting i rigsfællesskabets historie, som Danmark burde undskylde for? Eller er der en grænse for, hvor meget personer i nutiden kan undskylde for begivenheder i fortiden? Hvor går den grænse?

8.
Præsten Hans Egede tog til Grønland i 1721. Han mente, at han gjorde en god gerning for menneskerne i Grønland ved at rejse derop og lære dem om kristendommen. Men da Hans Egede kom til Grønland, var det også begyndelsen til koloniseringen af Grønland og afviklingen af inuits traditionelle religion og levevis.

Hvordan skal man forholde sig til mennesker i fortiden, som mente, at de gjorde noget godt, men hvor konsekvenserne af deres handlinger ses som problematiske eller forkerte i dag? Kan deres handlinger undskyldes med, at 'det var en anden tid', skal man forsøge at forstå dem, eller skal deres handlinger fordømmes?

FORTID, FREMTID, FÆLLESSKAB? ©FORLAGET PLENUM
MÅ DOWNLOADES/PRINTES/KOPIERES I HENHOLD TIL GÆLDENDE TEKST OG NODE-AFTALE.

Fortid, fremtid, fællesskab?

FORTID, FREMTID, FÆLLESSKAB? ©FORLAGET PLENUM
MÅ DOWNLOADES/PRINTES/KOPIERES I HENHOLD TIL GÆLDENDE TEKST OG NODE-AFTALE.

Fortid, fremtid, fællesskab?

9.
På Nationalmuseet i København er der en stor samling med masser af genstande fra Grønland, men der er næsten ingen fra Færøerne. På danske biblioteker er der også langt flere bøger om Grønland end om Færøerne. I dansk fjernsyn er der mange flere udsendelser om Grønland end Færøerne.

Hvorfor er der meget større opmærksomhed på Grønland end på Færøerne? Bør man gøre mere i Danmark for at skabe større opmærksomhed på Færøernes historie, eller er det forståeligt, at der er en større interesse for Grønland?

10.
Selv om Færøerne og Grønland har selvstyre, så har Danmark stadig mest magt over rigsfællesskabets udenrigspolitik (forholdet til andre lande) og sikkerhedspolitik (f.eks. militær og cybersikkerhed). Er det bedst, at Danmark har mest magt over de områder, der også gælder Grønland og Færøernes grænser, sikkerhed og forholdet til andre lande, eller burde de to lande selv bestemme over disse områder?

FORTID, FREMTID, FÆLLESSKAB? ©FORLAGET PLENUM
MÅ DOWNLOADES/PRINTES/KOPIERES I HENHOLD TIL GÆLDENDE TEKST OG NODE-AFTALE.

Fortid, fremtid, fællesskab?

FORTID, FREMTID, FÆLLESSKAB? ©FORLAGET PLENUM
MÅ DOWNLOADES/PRINTES/KOPIERES I HENHOLD TIL GÆLDENDE TEKST OG NODE-AFTALE.